

Forord

Indledende forklaringer

Ved kongelig anordning af 13. august 1841 oprettedes den 1. januar 1842 *sogneforstanderskaberne*, der blev det første store skridt herhjemme på vejen mod det lokale selvstyre.

Sogneforstanderskaberne bestod dels af et antal *valgte* medlemmer, dels af et antal *fødte* medlemmer.

Sogneforstanderne blev valgt af mænd, der var fyldt 25 år, som havde egen husstand og som havde rådighed over en ejendom.

De fødte medlemmer var lodsejere med en betydelig ejendom samt stedets sognepræst.

Sogneforstanderskabet i Assens (As) og Klakring Sogne bestod af fire medlemmer, valgt i Assens (As) Sogn og fire medlemmer valgt i Klakring Sogn samt af ejeren af godset Palsgaard og af sognepræsten i Assens (As) og Klakring menigheder.

Sognepræstens fødte medlemskab ophørte ved lovændring i 1855.

I 1867 ændredes styreformen således, at sogneforstanderskaberne ophørte og afløstes fra 1. januar 1868 af et Sogneråd. For Assens (As)-Klakring Kommunes vedkommende med ni medlemmer. Sognerådsformanden valgtes af og blandt sognerådets medlemmer.

Fortegnelsen over medlemmerne bygger på følgende kilder:

- protokoller i Juelsminde Rådhus' arkiv, 1841-1929
- Kommunalårbøgerne 1929-1970
- kirkebøger og folketællingsoptegnelser (relevante hjemmesider)

Valgperioderne var i tiden 1842-1909 på tre år og fulgte kalenderåret, men blev fra 1. april 1909 ændret til at være på fire år, regnet fra 1. april til 31. marts.

Som betydelig grundejer i Klakring Sogn var ejeren af godset Barritskov født medlem af sogneforstanderskabet i Klakring, men han fraskrev sig hvervet allerede ved starten i 1842.

I 1896 ændredes sognets navn fra Assens til As.

I 1908 fik kvinderne valgret og valgbarhed til byråd og sogneråd.

Fejl i fortegnelsen kan ikke udelukkes, især på grund af navneligheder.

Titlen som sognerådsformand må ikke forveksles med titlen som sognefoged, som betegner en myndighedsperson med en række beføjelser, herunder at kunne foretage borgerlige vielser.

Ved den store kommunalreform i 1970 bortfaldt betegnelsen sogneråd og blev erstattet af betegnelsen byråd eller kommunalbestyrelse, med en borgmester som formand.

En epoke i den kommunale styreform var dermed definitivt slut.

Øvrige kilder

Viby Sogneråds hjemmeside: om "Sogneforstanderskabet for Viby og Tiset 1842-1868" og "Vibys sogneråd 1868-1970"

Med tak for manges gode bidrag og hjælp i processen

*Knud Søndergaard
Juelsminde, november 2023*

Fortegnelsen over sogneforstanderskaber og sogneråd i As-Klaking Sogne er udarbejdet af Knud Søndergaard i 2021-2023 og findes i få eksemplarer i "Kirkebakkehuset", Juelsminde Bibliotek og i Juelsminde Lokalarkiv.